

Parlementaire Geschiedenis Omgevingswet. Een artikelsgewijze toelichting

ISBN 978-94-6315-010-1

NUR 823

© 2016, Stichting Instituut voor Bouwrecht ('s-Gravenhage) & Stibbe (Amsterdam)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h tot en met 16m Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 27 november 2002, Stb. 2002, 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Stichting Instituut voor Bouwrecht te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Parlementaire Geschiedenis Omgevingswet

Een artikelsgewijze toelichting

samengesteld door

Jan Reinier van Angeren

Tom Barkhuysen

Anna Collignon

Annemarie Drahmman

Tijn Kortmann

Valerie van 't Lam

Erwin Noordover

Jan van Oosten

Christien Saris

Christine Strating

Aaldert ten Veen

instituut voor bouwrecht

's-Gravenhage - 2016

Voorwoord

De totstandkoming van de Omgevingswet is één van de grootste wetgevingsoperaties in Nederland. De Omgevingswet biedt een fundament voor de bundeling van het omgevingsrecht in één wet, zoals de Algemene wet bestuursrecht dat heeft gedaan voor het algemene bestuursrecht. Door deze stelselherziening van het omgevingsrecht zullen de regels die gelden voor de fysieke leefomgeving wijzigen. De wet moet integreren, harmoniseren en dereguleren.

De komst van een Omgevingswet is voor velen van groot belang. Overheden worden geconfronteerd met nieuwe instrumenten en procedures, terwijl ook bedrijven zich zullen moeten instellen op een nieuw juridisch kader voor hun activiteiten. De juridische adviseurs van alle betrokkenen moeten zich in nieuwe juridische vragen verdiepen, waarop jurisprudentie nog geen antwoord heeft gegeven. Rechters moeten knopen doorhakken, mede op basis van voorlichting door advocaten, die over die knopen en het ontwarren daarvan iets verstandigs zullen willen zeggen. Wetenschappers zullen ten slotte trachten een verhelderende en samenhangende visie te geven op de juridische vraagstukken die met de komst van de Omgevingswet samenhangen.

Met het aannemen van de Omgevingswet kan de praktijk zich gaan voorbereiden op de inwerkingtreding. Deze inwerkingtreding is (vooralsnog) voorzien in 2019.

De wetsgeschiedenis van de Omgevingswet zal juist in de komende jaren tot de inwerkingtreding en de eerste jaren dat het nieuwe recht geldt een belangrijke bron voor interpretatie zijn. Om die reden heeft de praktijkgroep Bestuursrecht van Stibbe de parlementaire geschiedenis van de Omgevingswet systematisch gerangschikt en ontsloten. Gepoogd is tot een zodanige selectie uit de verschillende parlementaire stukken te komen, dat op overzichtelijke en verantwoorde wijze inzicht wordt verschaft in de bedoelingen van de wetgever bij de diverse wettelijke bepalingen.

De verleiding is groot om het niet bij de wetsgeschiedenis te laten, maar daaraan ook commentaar toe te voegen of daarover eigen opvattingen te formuleren. Wij hebben die verleiding weerstaan, omdat snel verwarring ontstaat over de vraag wanneer de wetgever aan het woord is en wanneer persoonlijke opvattingen van auteurs doorklinken. In deze uitgave spreekt uitsluitend de wetgever.

Bij de praktijkgroep Bestuursrecht van Stibbe zijn circa 30 advocaten werkzaam. Zij houden zich onder meer bezig met het omgevingsrecht. Naast dit boek worden de ontwikkelingen over de Omgevingswet ook met u gedeeld via de websites www.pgomgevingswet.nl en www.stibbeblog.nl.

Bijzondere dank zijn wij verschuldigd aan Halit Ekici voor zijn bijdrage aan deze uitgave.

Jan Reinier van Angeren	Tom Barkhuysen
Anna Collignon	Annemarie Drahmann
Tijn Kortmann	Valerie van 't Lam
Erwin Noordover	Jan van Oosten
Christien Saris	Christine Strating
Aaldert ten Veen	

Wegwijzer

In dit hoofdstuk volgt informatie over de opbouw van dit boek, gebruikte bronnen en handige informatiebronnen over de Omgevingswet.

Leeswijzer

Dit boek bestaat uit een inleidend hoofdstuk over de Omgevingswet en een artikelsgewijze toelichting op de Omgevingswet. Als bron zijn de parlementaire stukken gebruikt. Er wordt dan ook slechts geciteerd uit deze stukken.

Het eerste inleidende hoofdstuk over de Omgevingswet is opgedeeld in verschillende paragrafen. Deze paragrafen zijn overgenomen uit het algemeen deel van de memorie van toelichting.

In de artikelsgewijze toelichting is per onderdeel van de Omgevingswet (hoofdstuk, afdeling, paragraaf en artikel) de relevante toelichting uit de parlementaire geschiedenis ontsloten.

De toelichting van elk onderdeel start steeds met de naam van het kamerstuk waaruit de toelichting afkomstig is. Bij de memorie van toelichting is onderscheid gemaakt tussen het algemeen deel en de artikelsgewijze toelichting, waarbij de artikelsgewijze toelichting als eerste gegeven wordt. Onder de naam van het kamerstuk volgt direct het citaat uit het desbetreffende kamerstuk.

Als uit een citaat delen niet zijn overgenomen, is dit weergegeven met ronde haakjes '(...)'.

Bij aangenomen amendementen en nota's van wijzigingen is na de naam van het kamerstuk tussen vierkante haakjes '[...]' in eigen woorden kort weergegeven welke verandering met het desbetreffende stuk is doorgevoerd. Ook hier volgt daarna het citaat uit het desbetreffende kamerstuk.

Gedurende het parlementaire proces van de Omgevingswet zijn er artikelen en leden toegevoegd, waardoor de verwijzingen in de kamerstukken naar bepaalde artikelen en leden niet altijd meer corresponderen met het definitieve artikelnummer en/of lid van de Omgevingswet. Deze verwijzingen zijn aangepast; tussen vierkante haakjes '[...]' is het huidige artikelnummer en/of lid opgenomen. In een enkel geval is ook in de tekst met vierkante haakjes aangeven dat een bepaalde wijziging is doorgevoerd.

Soms is voor een artikel of begrip geen specifieke toelichting tijdens de parlementaire geschiedenis gegeven. In dat geval is in dit boek ook geen specifieke toelichting opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor artikel 16.32 van de Omgevingswet of voor het begrip 'alarmingwaard' zoals opgenomen in bijlage A.

Om bovenstaande te verduidelijken is hieronder als voorbeeld artikel 16.5 van de Omgevingswet opgenomen. De toelichting is tussen vierkante haakjes en onderstreept opgenomen.

Artikel 16.5 (houdbaarheid onderzoeksgegevens) [Dit is de tekst van het artikel uit de Omgevingswet]

1. Bij het nemen van een besluit op grond van deze wet kan in ieder geval gebruik worden gemaakt van rapporten met gegevens, onderzoeken of inventarisaties die bij het ontwerpbesluit of, bij het ontbreken daarvan, bij de aanvraag zijn gebruikt en die bij de vaststelling van het besluit niet ouder zijn dan twee jaar.
2. Bij het nemen van besluit op grond van deze wet kan ook gebruik worden gemaakt van gegevens uit rapporten die bij de vaststelling van het besluit ouder zijn dan twee jaar als wordt onderbouwd dat de gegevens nog actueel zijn.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op besluiten die betrekking hebben op een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit.

Memorie van toelichting (nr. 3) – Artikelsgewijze toelichting [Dit is de naam van het kamerstuk]

Eerste lid [Onder de naam van het kamerstuk volgt direct het citaat uit het desbetreffende kamerstuk]

Dit artikel over de houdbaarheid van onderzoeksgegevens sluit aan bij de lijn die is ingezet door de Crisis- en herstelwet. Bij het nemen van een besluit op grond van de Omgevingswet kan in ieder geval gebruik worden gemaakt van rapporten met gegevens, onderzoeken of inventarisaties die bij de aanvraag of het ontwerpbesluit zijn gebruikt en die bij de vaststelling van het besluit niet ouder zijn dan twee jaar. Dit artikel heeft alleen betrekking op de ouderdom van de gegevens en niet op de juistheid van de gegevens. Het artikel bouwt voort op bepalingen uit de bestaande wetgeving, maar breidt de werking daarvan uit naar het gehele terrein van het omgevingsrecht. Artikel 16.5 is iets verduidelijkt ten opzichte van die bestaande houdbaarheidsbepalingen. Zo wordt niet alleen verwezen naar rapporten met gegevens en onderzoeken, maar vallen ook rapporten met inventarisaties onder dit artikel.

De achtergrond van de bestaande bepalingen over de houdbaarheid van onderzoeksgegevens is het terugdringen van de administratieve lasten. Met een houdbaarheidsbepaling wordt voorkomen dat besluitvorming tijdens de voorbereidingsprocedure telkens wordt «ingehaald» door nieuwe (input)gegevens en herberekeningen. Het voortdurend rekening (moeten) houden met nieuwe gegevens is een belangrijke oorzaak van vertraging in de besluitvorming rond infrastructurele projecten. Ook leidt het voortdurend actualiseren van onderzoeksgegevens of -methoden tot extra besluitvormingskosten. (...) [Met de ronde haakjes '(...)' wordt aangegeven dat bepaalde delen van het kamerstuk niet zijn opgenomen]

Voor gegevens die ouder zijn dan twee jaar geldt een afweging per situatie. Ook deze gegevens kunnen bruikbaar zijn, afhankelijk van de aard van die gegevens, maar het bevoegde bestuursorgaan moet steeds bezien of deze gegevens nog voldoende actueel zijn om ze te kunnen gebruiken. Gebruik van gegevens ouder dan twee jaar behoeft een nadere motivering, wanneer de actualiteitswaarde van die gegevens als nieuwe onderzoeksgegevens beschikbaar zijn of in een zienswijze de actualiteit van de gebruikte onderzoeksgegevens wordt betwist. Die motiveeringsplicht evenals het zorgvuldigheidsbeginsel bij de voorbereiding van besluitvorming volgen uit de Awb.

Tot slot wordt nog opgemerkt dat dit artikel niet van toepassing is in gevallen waarin voor een project een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Dit is geregeld in artikel 16.49 [16.51]. [Met de vierkante haakjes '...]' wordt de vernummering naar het huidige artikel en/of lid weergegeven]

Amendement (nr. 149) [Dit is de naam van het kamerstuk]

[Met dit amendement wordt lid 2 toegevoegd.] [Bij een wijziging ten gevolge van een nota van wijziging of een aangenomen amendement wordt tussen vierkante haakjes '...]' in eigen woorden weergegeven wat de wijziging behelst]

Met dit amendement wordt duidelijk gemaakt dat bij het nemen van besluiten op grond van de Omgevingswet ook gebruik kan worden gemaakt van gegevens uit rapporten die bij de vaststelling van het besluit ouder zijn dan twee jaar als wordt onderbouwd dat de gegevens nog actueel zijn. [Na de weergave van de wijziging in eigen woorden volgt direct het citaat uit het desbetreffende kamerstuk]

Overzicht geciteerde parlementaire stukken

Ter voorbereiding op dit boek zijn alle parlementaire stukken die bij het dossier Omgevingswet horen gelezen. Ten behoeve van de leesbaarheid van dit boek komt niet elk kamerstuk (in dezelfde mate) terug in dit boek. Van de onderstaande kamerstukken zijn citaten opgenomen.

Kamerstukken Tweede Kamer

- Memorie van toelichting (nr. 3);
- Advies Afdeling advisering Raad van State en Nader rapport (nr. 4);
- Nota naar aanleiding van het verslag (nr. 12);
- Nota van wijziging (nr. 13);
- Nota naar aanleiding van het nader verslag (nr. 23);
- Tweede nota van wijziging (nr. 24);
- Alle aangenomen amendementen (nrs. 19, 20, 29, 33, 35, 37, 39, 40, 55, 62, 64, 67, 68, 80, 81, 88, 89, 92, 93, 97, 103, 104, 109, 114, 118, 125, 149, 150, 151, 152, 157, 158, 159, 162, 163, 166, 167, 168).

Kamerstukken Eerste Kamer

- Memorie van antwoord (nr. E);
- Motie (nr. K);
- Woordelijk verslag plenaire behandeling deel II (2015/16, 23, item 8).

Overzicht informatiebronnen Omgevingswet

De Omgevingswet is gepubliceerd in het Staatsblad (Stb. 2016, 156). Het dossiernummer van de Omgevingswet is 33962. Zowel de Staatsbladpublicatie als alle kamerstukken zijn te vinden op <http://zoek.officielebekendmakingen.nl>.

De laatste stand van zaken van het wetgevingstraject van de Omgevingswet kunt u ook vinden op de door Stibbe beheerde website www.pgomgevingswet.nl. Daarnaast wordt op www.stibbeblog.nl geblogd over ontwikkelingen op het gebied van (de herziening van) het omgevingsrecht.

Een ander hulpmiddel om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen binnen het omgevingsrecht is de IBR Tracker. Zie www.ibrtracker.nl voor het online kennisplatform van het Instituut voor Bouwrecht.

Ten slotte is meer informatie over de Omgevingswet te vinden op de volgende websites van de overheid:

- Website Omgevingswet Portaal (de website van de Rijksoverheid over de nieuwe Omgevingswet): www.omgevingswetportaal.nl;
- Website Aan de slag met de Omgevingswet (samenwerkingsverband tussen VNG, IPO, UvW en het Rijk): www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl;
- Dossier Omgevingswet op de website van de Rijksoverheid: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet;
- Dossier Omgevingswet op de website van Kenniscentrum InfoMil (onderdeel van Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu): www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/omgevingswet.

Inhoudsopgave

Voorwoord	v
Wegwijzer	vi
Inleiding	1
Samenvatting	1
Aanleiding, visie en doelen	4
Uitgangspunten voor het ontwerpen van de Omgevingswet	10
Hoofdlijnen van het wetsvoorstel	13
Werking en winst van de Omgevingswet	14
Verhouding tot bestaande en voorgenomen regelgeving	18
Implementatie, digitalisering, uitvoering, toezicht en handhaving	19
Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen	21
Afdeling 1.1 Begripsbepalingen	21
Afdeling 1.2 Toepassingsgebied en doelen	21
Afdeling 1.3 Zorg voor de fysieke leefomgeving	33
Hoofdstuk 2 Taken en bevoegdheden van bestuursorganen	39
Afdeling 2.1 Algemene bepalingen	39
Afdeling 2.2 Omgevingsplan, waterschapsverordening en omgevingsverordening	52
Afdeling 2.3 Omgevingswaarden	59
§ 2.3.1 Algemene bepalingen	62
§ 2.3.2 Omgevingswaarden gemeente	67
§ 2.3.3 Omgevingswaarden provincie	67
§ 2.3.4 Omgevingswaarden Rijk	69
Afdeling 2.4 Toedeling van taken en aanwijzing van locaties	71
§ 2.4.1 Toedeling van specifieke taken aan gemeenten, waterschappen, provincies en Rijk	71
§ 2.4.2 Aanwijzing van locaties	82
Afdeling 2.5 Instructieregels en instructies	85
§ 2.5.1 Doorwerking van beleid door instructieregels	94
§ 2.5.2 Doorwerking van beleid door instructies	113
§ 2.5.3 Indeplaatstreding en vernietiging waterschapsbeslissingen	119
Afdeling 2.6 Bijzondere beheertaken en -bevoegdheden	120
Hoofdstuk 3 Omgevingsvisies en programma's	124
Afdeling 3.1 Omgevingsvisies	126
Afdeling 3.2 Programma's	133
§ 3.2.1 Algemene bepalingen	134
§ 3.2.2 Verplichte programma's	137
§ 3.2.3 Onverplichte programma's	147
§ 3.2.4 Programmatische aanpak	148

Hoofdstuk 4	Algemene regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving	160
Afdeling 4.1	Algemene bepalingen voor regels over activiteiten	162
	§ 4.1.1 <i>Algemene regels</i>	162
	§ 4.1.2 <i>Inhoud</i>	172
	§ 4.1.3 <i>Bevoegd gezag</i>	182
Afdeling 4.2	Vorbereidingsbescherming	185
Afdeling 4.3	Bijzondere bepalingen voor regels over activiteiten	189
	§ 4.3.1 <i>Decentrale regels</i>	189
	§ 4.3.2 <i>Rijksregels</i>	195
Hoofdstuk 5	De omgevingsvergunning en het projectbesluit	204
Afdeling 5.1	De omgevingsvergunning	204
	§ 5.1.1 <i>Verbodsbepalingen</i>	206
	§ 5.1.2 <i>Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag</i>	217
	§ 5.1.3 <i>De beoordeling van de aanvraag</i>	230
	§ 5.1.4 <i>Inhoud en werking</i>	247
	§ 5.1.5 <i>Actualisering, wijziging, intrekking en revisievergunning</i>	252
Afdeling 5.2	Projectprocedure	260
	§ 5.2.1 <i>Algemene bepalingen voor het projectbesluit</i>	266
	§ 5.2.2 <i>Voornemen, verkenning en voorkeursbeslissing</i>	270
	§ 5.2.3 <i>Projectbesluit</i>	274
	§ 5.2.4 <i>Gemeentelijke projecten van publiek belang</i>	278
Hoofdstuk 6	Gereserveerd	280
Hoofdstuk 7	Gereserveerd	281
Hoofdstuk 8	Gereserveerd	282
Hoofdstuk 9	Gereserveerd	283
Hoofdstuk 10	Gedoogplichten	284
Afdeling 10.1	Algemene bepalingen	284
Afdeling 10.2	Gedoogplichten van rechtswege	285
Afdeling 10.3	Bij beschikking op te leggen gedoogplichten	291
	§ 10.3.1 <i>Algemene bepalingen</i>	291
	§ 10.3.2 <i>Gedoogplichten</i>	294
	§ 10.3.3 <i>De gedoogplichtbeschikking</i>	301
	§ 10.3.4 <i>Bijzondere bepalingen</i>	303
Afdeling 10.4	Schadevergoeding	305
Hoofdstuk 11	Gereserveerd	306
Hoofdstuk 12	Grondexploitatie	307
Hoofdstuk 13	Financiële bepalingen	321
Afdeling 13.1	Leges	321
Afdeling 13.2	Vergoeding van extra kosten van de gemeente	323

Afdeling 13.3	Financiële bepalingen vanwege omgevingsvergunningen	324
Afdeling 13.4	Vergoeding voor adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage	326
Hoofdstuk 14	Gereserveerd	327
Hoofdstuk 15	Schade	328
Hoofdstuk 16	Procedures	329
Afdeling 16.1	Elektronisch verkeer en gebruik van gegevens en methoden	329
	§ 16.1.1 <i>Elektronisch verkeer</i>	329
	§ 16.1.2 <i>Gebruik van gegevens en methoden</i>	333
Afdeling 16.2	Coördinatie en betrokkenheid andere bestuursorganen	335
	§ 16.2.1 <i>Toepassing afdeling 3.5 Algemene wet bestuursrecht</i>	335
	§ 16.2.2 <i>Aanvullende bepalingen voor coördinatie van de vergunningverlening voor een milieubelastende activiteit en lozingsactiviteit in gevallen als bedoeld in artikel 16.7, eerste lid, onder b</i>	338
	§ 16.2.3 <i>Betrokkenheid van andere bestuursorganen</i>	341
Afdeling 16.3	Totstandkomingsprocedures	353
	§ 16.3.1 <i>Toepassing afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht</i>	355
	§ 16.3.2 <i>Zwemlocaties</i>	357
	§ 16.3.3 <i>Omgevingsvisie</i>	357
	§ 16.3.4 <i>Programma's</i>	358
	§ 16.3.5 <i>Omgevingsplan, waterschapsverordening en omgevingsverordening</i>	359
	§ 16.3.6 <i>Gedoogplichtbeschikking</i>	361
Afdeling 16.4	Milieueffectrapportage	362
	§ 16.4.1 <i>Milieueffectrapportage voor plannen en programma's</i>	363
	§ 16.4.2 <i>Milieueffectrapportage voor projecten</i>	369
Afdeling 16.5	De omgevingsvergunning	379
	§ 16.5.1 <i>Algemeen</i>	381
	§ 16.5.2 <i>Reguliere voorbereidingsprocedure</i>	388
	§ 16.5.3 <i>Toepassing afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht</i>	390
	§ 16.5.4 <i>Exploitatievoorschriften</i>	392
Afdeling 16.6	Afdeling 16.6 projectprocedure	393
	§ 16.6.1 <i>Voorkeursbeslissing</i>	393
	§ 16.6.2 <i>Projectbesluit</i>	394
Afdeling 16.7	Beslistermijn, inwerkingtreding en beroep	398
	§ 16.7.1 <i>Beslistermijn</i>	398
	§ 16.7.2 <i>Inwerkingtreding</i>	398
	§ 16.7.3 <i>Beroep</i>	403
Afdeling 16.8	Algemene delegatiegrondslagen procedurele en vormvereisten	408
Hoofdstuk 17	Adviesorganen en adviseurs	412
Afdeling 17.1	Adviesorganen op rijksniveau	413
	§ 17.1.1 <i>Algemene bepalingen</i>	413
	§ 17.1.2 <i>Adviesorganen</i>	414
Afdeling 17.2	Adviesorganen op gemeentelijk niveau	416
	§ 17.2.1 <i>Algemene bepalingen</i>	416
	§ 17.2.2 <i>Verplichte gemeentelijke adviesorganen</i>	417
Afdeling 17.3	Adviseurs	419

Hoofdstuk 18	Handhaving en uitvoering	421
Afdeling 18.1	Bestuursrechtelijke handhaving	422
	§ 18.1.1 <i>Bestuursrechtelijke handhavingstaak en handhavingsbevoegdheid</i>	422
	§ 18.1.2 <i>Aanwijzing en bevoegdheid toezichthouders</i>	426
	§ 18.1.3 <i>Intrekking begunstigende beschikking</i>	430
	§ 18.1.4 <i>Bestuurlijke boete</i>	430
Afdeling 18.2	Strafrechtelijke handhaving	431
Afdeling 18.3	Kwaliteitsbevordering en afstemming	431
Hoofdstuk 19	Bevoegdheden in bijzondere omstandigheden	432
Afdeling 19.1	Ongewoon voorval	433
Afdeling 19.2	Archeologische toevalsvondst van algemeen belang	442
Afdeling 19.3	Alarmeringswaarden	445
Afdeling 19.4	Gevaar voor waterstaatswerken	448
Afdeling 19.5	Buitengewone omstandigheden	450
Hoofdstuk 20	Monitoring en informatie	454
Afdeling 20.1	Monitoring en verzameling van gegevens	455
Afdeling 20.2	Gegevensbeheer en toegang tot gegevens	463
Afdeling 20.3	Verslagen en kaarten	468
Afdeling 20.4	Evaluatie	472
Afdeling 20.5	Digitaal stelsel van informatievoorziening	474
Hoofdstuk 21	Gereserveerd	475
Hoofdstuk 22	Overgangsrecht	476
Hoofdstuk 23	Overige en slotbepalingen	477
Afdeling 23.1	Implementatie internationaalrechtelijke verplichtingen	477
Afdeling 23.2	Experimenteerbepaling	478
Afdeling 23.3	Publieksparticipatie, betrokkenheid parlement, totstandkomingsvereisten uitvoeringsregelgeving en overige bepalingen	482
Afdeling 23.4	Evaluatie- en slotbepalingen	486
Bijlage bij artikel 1.1 van deze wet		488
A. Begrippen		488
B. Verordeningen, richtlijnen en besluiten als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en internationale verdragen		514